UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Liiij. de seruis a non d[omi]nis manumissis no[n] p[ro]moue[n]dis, nisi libertatem sint consecuti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

mit mediũ.ſ.ꝙ bono zelo petierit habitũ monachalẽ.
a ¶ Ex militaribus. Milites non impedit religio ſacramenti: quia ⁊ clerici ſacramento tenentur epiſcopis: vt xxiij.diſt.ꝗꝗ.et tamẽ eis inuitis poſſunt intrare religionem.xix.queſtio.ij.due.

epiſcopus ordinet ſeruum aliquem, niſi prius eorũ voluntas acceſſerit qui in eo ſeruo ſibi aliquid vendicant poteſtatis: ne poſtea in ſeruitutem redigatur: cum immunis eſſe debeat ab omni vinculo qui caſtris dominicis applicatur.

niis publicis fuerint abſoluti.

¶ Si q̃ vero ex militaribus[a] viris annumerari i monaſterijs feſtinãt, non ſunt temere ſuſcipiẽdi, niſi vita eorum ſubtiliter inquiſita fuerit: ⁊ iuxta normã regularẽ in ſuo[b] habitu per triẽniũ[c] ꝓbati, tũc monaſticũ habitum deo authore ſuſcipiãt.

¶ Diſtinctio.liiij.

SErui[d] autẽ ordinari prohibentur, niſi a ꝓprijs dominis libertatẽ legitimã conſequantur.

Unde Leo eps ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Seruus ad clericatus officium non promoueatur.

NUllus epõrum ſeruum alterius ad clericat⁹ officiũ ꝓmouere preſumat, niſi forte eorum[e] petitio aut volũtas[f] acceſſerit qui aliq̃d[g] ſibi in eo vẽdicãt poteſtatẽ. debet enĩ eſſe immunis ab alijs, qui diuine militie eſt aggregandus: vt a caſtris dñicis quibus aſcribit, nomen ei⁹ nullius neceſſitatis vinculis abſtrahatur.

Item ex ꝯcilio Triburienſi.

¶ De ſerulli cõditione nullus ad ſacros ordines deueniat.

NUlli de ſerulli conditione ad ſacros ordines promoueantur, niſi prius a ꝓprijs dominis legitimã libertatem conſequantur: cuius libertatis charta ante ordinationem in ambone publice[h] legatur: et ſi nullus contradixerit, rite cõſecrabuntur. Porro ſeruus non canonice conſecrat⁹ poſtq̃ de gradu ceciderit[i] ei⁹ ꝯditionis ſit cuius fuerat ante gradum.

Ex concilio Magũtinẽſi capitulo.viij. Palea.

prius a domino plenam libertatem conſequatur: chartula cuius libertatis prius in publico legatur: ⁊ ſi null⁹ cõtradixerit, ordinetur. Si vero aliquis ſeruus per obreptionem fuerit ordinatus, deponatur: ⁊ eiuſdem ſit conditionis cuius ipſe ante fuit.

b ¶ In ſuo. No. ꝙ in ſuo habitu q̃ſi q̃s probandus eſt, vt hic, et.liiij. diſt. multos. ⁊ extra de regul. ſuper eo. et xvij.q.ij.ſi quis incognitus. Dicunt tamen quidã ꝙ potius in monachali habitu probãdus ſit: quia non ſolum alij ipſum probabunt, ſed etiã ipſe probabit aſperitatem ordinis ⁊ habitus ipſorũ: qđ non poteſt facere i ſua veſte. Joan. Sed certe licȝ iura quedam dicant ꝙ in ꝓprio habitu ſit probandus quis, ꝯſuetudo tamẽ ſe in cõtrariũ habet, ⁊ decre. etiam contradicit.extra de reg. ſtatuimus.
c ¶ Per triẽniũ. Incognitus ꝓbabitur per trienniũ vt hic, ⁊.vij.qõ.ij. ſi quis incognit⁹. ſed laicus cognit⁹ vel clericus ignotus per biẽnium.xix.q.iij.monaſterijs. clericus notus per annum.xvij.queſt.ij.gonſald⁹. † vel forte notus ſtatim poteſt recipi.extra de regu.ad apoſtolicam. Sed hodie non debet, per decre. Alexã.iiij.extra eo.non ſolum. In cruce ſignatis ſtatuitur dimidius annus.extra de regu.c.j.‡

SErui. ¶ Hec diſtinct. diuiditur in quinq̃ partes. In prima principaliter tractatur de ſeruis non ordinandis: quod probatur per.x. authoritates ſanctorum. Secunda ibi: hoc tunc. Tertia ibi: ſi ſeruus abſente. Quarta ibi: de ſeruis. Quinta ibi: quod autem. Joan. de fan.
d ¶ Serui. Primo oſtendit ꝙ nec priuatorum nec eccleſiarum ſerui ſunt promouendi, niſi libertatem ſint conſecuti. Secundo oſtendit quid iuris ſit ſi aliter ſint ordinati. Tertio qualiter ſerui iudeorũ a dominio ipſorum valeant liberari. Nota ergo ꝙ nunq̃ ſeruus priuati eſt promouendus niſi plenam libertatem ſit conſecutus, ita ꝙ nihil iuris retineat in eo dominus: vt.j. ea.quicunq̃. ⁊ in ca.nullus. Si vero ſunt eccleſiarum, non poſſunt ſimiliter promoueri niſi primo conſequantur libertatem.j.e.ca.iij.eccleſia tamen non poteſt manumittere ſeruos ſuos pleno iure, niſi det prelat⁹ duos eiuſdem meriti.xij.queſt.ij.epiſcopus qui.nec tunc pleno iure manumittit, vt ibidem colligitur. De hoc diſtingue vt extra de ſer.non ordi.eo libentius. ⁊ de reb.ec.nõ alie.conſenſus.
NUllus. ¶ Caſus. Prohibet hic Leo papa ne quis

e ¶ Eorum.id eſt iſtius vel illius, diſtributiue. ſufficit enim vnius voluntas ſi plures ſunt dñi: vt inſti.de dona.§.erat olim. C. de cõmuni ſer.manu.l.j.§.ſi autẽ.
f ¶ Aut volũtas. Etiam ſi tacita: vt.j.ea.ſi ſeruus.
g ¶ Qui aliquid. Argu. ꝙ omnium cõſenſus eſt requirendus quorum iuri in aliquo detrahit: vt hic, ⁊.lxxxv. diſtin. archidiaconum.et extra de off.deleg. ſuper eo. C.de auc. preſtan. l.vlti.⁊.ff. de aqua plu. ar.l.in concedendo.lxvj. diſtin. archiepus. viij. q̃ſtio.j.licet.
NUlli. ¶ Caſus. Queſtum fuit in concilio Triburienſi vtrũ ſeruus ſit promouendus? Et reſpondet ꝙ non niſi

h ¶ Publice. Argu.ꝙ ſi aliqua ſunt publice facta, nemo poſtea auditur contradictor.viij.queſtione.j. licet ergo. xvj.diſtinctio.quod dicitis. ⁊.xij.queſtio.ij. qui ⁊ humanis.ſi.extra quima.accu.poſ.capi.vlt. Argu.contra.xv. q.vj.ca.j.in fi.
i ¶ Ceciderit. ita ſit ſeruus ſicut prius, niſi ſit preſbyter vel diaconus: vt.j.ea.ex antiquis. Sed nunquid gaudebit talis priuilegio clericali quantum ad canonem ſi quis ſuadente.xvij.queſtio.iiij.? Argumen. ꝙ non, extra de fo. compe. ca.ij.et.xvij.queſtio.iiij. quis deinceps. Argu.contra.ff.de decu.l.vj. Ad hoc dico ꝙ iſte in omnibus caret priuilegio clericali, preterq̃ in eo ſolo ꝙ non poteſt verberari ſine ſacrilegio: quia illud priuilegium datum eſt clericis non tantum fauore ipſorum, ſed etiam odio laicorum. vnde in odium laicorum vtitur eo; † vt extra de ſenten. excommu. contingit. et ca. vniuerſitatis. ſed alias accuſari poteſt a bigamis, et iudicari a laico: † licet ſecus ſit in clerico depoſito.lxxxj. diſtinctio. dictum. et hoc ideo eſt, quia iſte fecit furtũ corporis ſui: vt.C.de ſer.fu.l.j. Item nunquid poteſt contrahere matrimonium? Non: quia noluit: quod facere potuit.extra de conuer.coniug.quidam. Jo. Non credo excommunicatum qui depoſitum percutit: cum ſit priuatus omnibus

Religionis aſperitas in q̃ habitu ꝓbãda ẽ.
† Ubi de hoc videas.
‡ Not. Ho.qđ dr Hu. ꝙ ſi vita ⁊ cõditio hois ſit nota ꝓbatr per annũ. ⁊ ſic loqr̃ ꝓce. ca. gonſaldus. Si ꝟo cõditio nota eſt, ſed vita ignota tũc notatur per biẽnium: ⁊ ſic loqr̃ ꝓce.ca. monaſterijs. ꝙ ſi vtraq̃.ſ. cõditio et vita ſit ignota, vel ſaltẽ cõditio: tũc triẽniũ eſt ſpectandum. et ſic loqr̃ ꝓce.c. ſi q̃s ignotus. et iſtud. c. legẽ. et .j.di.ꝓxi. multos.
Archi.

nunciare pōt ꝛ qbus ſe fecit idignū arg.C. de pac. l. ſi qs. Jo.d f.

dignitate et priuilegio quod habebat: argu.ad hoc. lxxxiiij.diſtic.quiſquis.B.

Qui ex. ¶ Caſus. Hoc ca. loquitur de ſeruis eccleſiarū, qui ordinari non debent niſi prius libertatē ab epiſcopis cōſequantur, ꝛ ſi honeſte in clericatu vixerint, poterunt ad maiores ordines promoueri. ſi vero ingrati extiterint: in ſeruitutem redigantur.

a ¶ Religet. Hoc obtinet i ſeruis eccleſie tātū, vt propter ingratitudinem reuocentur in ſeruitutē. xij. queſtione.ij.octaua.† etiam ſi preſbyter ſit.xij.queſt.ij. diaconi. ſed in laicis ſecus.nam illi omne ius quod habēt in ſeruo, tenentur remittere. vñ non poſſūt reuocare in ſeruitutem: nec tenet lex.C. de epiſco.ꝛ cleri.ſeruis, vbi habes ꝙ domino reddit ſeru⁹ ſi deſerit monaſterium, per id qđ habes extra de condi.app. cap.ij. ſed ſi vult tranſire ad aliud monaſteriū tunc diſtinguitur: vt extra de ſer.nō ordi.eo libentius.

Serui ordinati pñt qñ ꝫ ꝑ pter ingratitudinē in ſeruitutē reuocari.

† Cōc. text.i.l. j.ꝛ.ij.C de libe. et poſt. et iauē. vt cū ḋ appel. cog.§. aliđ q̄ꝫ.col. viij.et Spe.in ti.de iuriſdict. om.iu: di.§.j.

¶ Qui autē. ¶ Caſus. Hic dicitur ꝙ illi ſerui qui promoueri debent, a dominis ſuis plenam debent conſequi libertatem: ita ꝙ ipſi in nullo teneātur ſuis dominis obnoxij.

Quicunqꝫ. ¶ Caſ⁹ Statutum fuit in concilio toletañ. ꝙ illi liberti ordinentur qui a dominis ſuis directa manumiſſione ſunt liberati: ita ꝙ nullum in eis obſequiū domini ſui retineant, et illi ſine crimine appareant. ſi vero in obſequium retineanť ordinari nō debēt ne poſſint ꝓꝫ voluntatem dominorum in ſeruitutem reuocari.

Magnus epiſcop⁹ Auguſtudunenſis dixit, quid dilectiōis veſtre ꝓcuratores, actores, et executores, ſeu curatores pupillor̄, ſi debeāt ordinari? Gratus epiſcopus dixit, ſi poſt depoſita vniuerſa et reddita ratiocinia, actus vite ipſor̄ fuerint cōprobati in omnibus: debere eos cū laude cleri (ſi poſtulati fuerint) honore munerari. Si eīm ante libertatem negociorum ab aliquo ſine conſideratione fuerint ordinati, ab eccleſia infirmētur. Uniuerſi dixerūt, Recte oīa ſtatuit ſanctitas veſtra. ideoqꝫ ita noſtra quoqꝫ eſt iſta ſententia.

Itē ex cōcilio Toletano.ix.

¶ Poſt donū libertat; famuli eccleſie reuocētur in clerū.

Qui ex famulis eccleſie ſeruituri vocanť in clerum ab epiſcopis ſuis, neceſſe eſt vt libertatis percipiāt donū: etſi honeſte vite claruerīt meritis adiuti, tunc demū maiorib⁹ funganť officijs. Quos vero flagitij ſordidauerit icorrigibilis noxa: perpetua ſeruitus conditionis religet[a] in catenam.

Qui autē ordinandi a dominis ſuis libertatem cōſequuntur, ab eorum patrocinio penitus debēt eſſe alieni: vt in nullo eorum obſequijs inueniantur obnoxij.

Unde in cōci. Tole.iiij.legiť.

¶ Ad clericalem gradū ſuſcipiūtur qui nullo obſequio retento a dominis ſuis libertatē percipiunt.

Quicunqꝫ libertatem a dñis ſuis ita recipiunt, vt ſibi in eis nullū obſequiuꝫ[b] patron⁹ retentet: ſi iſti ſine crimine ſunt, ad clericatus ordinē liberi ſuſcipiantur: quia directa manumiſſione abſoluti noſcunť. Qui vero retēto obſequio manumiſſi ſūt; ꝓ eo ꝙ adhuc patroni ſeruitute tenētur obnoxij, nullaten⁹ ſunt ad clericatus ordinē promouendi: ne quādo voluerint eorum dñi, fiant ex clericis[c] ſerui.

Ex concilio Tole.lxxxij.ca.

¶ Palea.

De ſeruorū ordinatione q̄ paſſim ad grad⁹ eccleſiaſticos ꝓmouētur, placuit omnib⁹ cum ſacris canonibus cōcordare: et ſtatutum eſt vt nullus epiſcoporū deinceps eos ad ſacros ordies promouere preſumat, niſi prius a proprijs dñis libertatem cōſecuti fuerint: ꝛ ſi quilibet ſeru⁹ dominū fugiens, aut per literas, aut adhibitis teſtib⁹ munere conductis vel corruptis aut q̄libet calliditate vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit: decretū eſt vt deponatur, et domin⁹ eius eum recipiat. ¶ Si vero auus aut pater ab alia patria in aliam migrans in eadem prouincia filiū genuerit: et ipſe filius ibidem educat⁹ eſt, ꝛ ad gradus eccleſiaſticos ꝓmotus fuerit, et vtrum ſeruus ſit ignotum ſit, ꝛ poſtea veniens dominus illius legibus eum acquiſierit: ſancitū eſt vt ſi dominus eius illi libertatem dare voluerit, in gradu ſuo permaneat. Si vero eum catena ſeruitutis a caſtris dominicis abſtrahere voluerit, gradū amittat, quia iuxta ſacros canones vilis perſona manens ſacerdotij dignitate fungi non poteſt.

Item ex concilio Martini pape.

¶ Sine patroni cōſenſu non ordineť qui patrocinio cuiuſlibet eſt obligatus.

Si quis obligat⁹ fuerit tributo ſeruili, vel aliqua cōditione: vel patrocinio cuiuſlibet dom⁹: nō eſt ordinādus cleric⁹, niſi ꝓbate vite fuerit, ꝛ p̄roni ꝯſenſus acceſſerit.

b ¶ Nullū obſequiū. Dicunt qdā ꝙ obſequiū qđ cōſiſtit in nō faciēdo ſcꝫ de nō vocādo i ius: vel qđ in reuerētia cōſiſtit, vt de aſſurgēdo: nō pōt patron⁹ remittere: q̄a illud naturaliter debetur: vt.C. de bonis libert. l. vltima.C.de in ius vocā.l.ij. Sed hoc non eſt verū: quia ſup eo poteſt libertus tranſigere. ff. de cōdi.indebi.l. ſi nō ſortem.§.libertus. ꝛ bene cōcedo ꝙ generali remiſſione non tollitur (vt ibi dicitur) ſed ſpeciali† pōt. Nec tenet qđ eſt extra de ſer. nō ordi.ca. nullus. Non enim i eo retineri poteſt aliquid iuris, licet ſit arg. contra.ſ.e. frequēs.in fi. Joā. Uel melius dic ꝙ honeſta conditio fuit ibi appoſita: quam quia nō ſeruabat, degradari iubeť in illa decre. nullus. Bar.

Patron⁹ q̄ iura pōt libertis remittere.

† vt.ff. de cōdi. ꝛ demō. nō imiqꝫ in fi.

c ¶ Ex clericis. quod tamen facere non poſſunt, niſi probata cauſa ingratitudis: vt.xv. queſtione.vij.epiſcopus ſacerdotibus.

Si quis. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ neqꝫ ſeruus neqꝫ aſſcriptitius neqꝫ originari⁹ neqꝫ libertus ordinari debet, niſi probate vite fuerit, et conſenſus patroni acceſſerit.

E x cōcilio Toletano.cap.ij.

Palea.

De rebus vero illoꝝ vel peculio qui a proprijs dn̄is libertate donātur: vt ad gradus eccl̄iaſticos promoueri debeāt, ſtatutū eſt vt in poteſtate dominoꝝ ꝯſiſtat quicquid ante libertatē habuerūt, vtrum illis concedere, an ſibi retinere voluerint. Ceterū[a] ſi a dn̄is ſuis libertatem conſecuti nō fuerint: et ad eccl̄iaſticos ordines aliquo modo irrepſerit: preſbyter peculij amiſſione mulctē: diaconus vero factus aut vicariū pro ſe preſtabit: aut in ſeruitutem reuocabitur. Ceteri vero gradus non poſſunt quēq̄ a nexu ſeruitutis abſoluere.

V nde Gelaſius ſcribit Martino et Iuſto epiſcopis.

Seru⁹ ſi latēter irrepſerit ad ſacerdotium peculij amiſſione mulctetur.

E x antiq̄s regulis ⁊ nouella ſynodali explanatione comprehenſum eſt pſonas obnoxias ſeruituti, cingulo celeſtis militie non p̄cingi: ſed neſcio vtrū ignorantia aut voluntate rapiamini: ita vt ex hac cauſa nullus pene epōrū videatur extorris. ita em̄ nos frequēs et plurimoꝝ querela circunſtrepit, vt ex hac parte nihil penitus putetur cōſtitutum. Actores ſiquidē illuſtris viri filij noſtri Amādi grauiter cōquerūtur hoīes ſuo iuri debitos alios iam in clericos, alios iam in diacones ordinatos: cum non ſolū poſt modernum conciliū (qd̄ tantoꝝ collectione pontificū ſub oīm ſaluberrime ꝓuiſionis aſſenſu cōſtat eſſe pfectū) huiuſcemodi perſone ſuſcipi nō deberēt: verūetiā ſi q̄ forte in diuine cultu militie ante fuerint[b] ignorantia faciente ſuſcepti, eliminati prorſus, et exuti religioſo[c] priuilegio, ad dn̄orū ſuorū poſſeſſiones iuſta debuerunt admonitione cōpelli. Et ideo fratres chariſſimi eos quos ſupradicti viri actores in clericatus officio monſtrauerint detineri: diſcuſſos et obnoxios approbatos cuſtodito legū tramite ſine intermiſſione reſtituite: ita vt ſi q̄s iā ex his preſbyter reperit̄, in eodē gradu peculij[d] ſui amiſſione mulctatus maneat. Diacon⁹ vero aut vicariū[e] preſtet: aut ſi non habuerit, ipſe reddatur. Reliqua vero officia ſciant neminem poſſe ab hac noxietate (ſi conuincitur) vendicari: quatenus hoc ordine cuſtodito, nec dominoꝝ iura, nec priuilegia vlla ratione turbentur.

I dem Herculentio Stephano et Iuſto epiſcopis.

Seruus clericus fact⁹ ſeruituti obnoxius maneat.

Requēs equidē ⁊ aſſidua nos q̄rela circunſtrepit de his pōtificibus qui nec antiquas regulas, nec decreta nr̄a nouiter directa cogitātes, obnoxias poſſeſſionibus obligataſq̄ perſonas venientes ad clericale cingulum

De rebus. Ceterum. Caſus. Dicitur hic q̄ ſi ſerui ſine libertate ad eccleſiaſticos honores irrepſerint, preſbyter amiſſione peculij mulctetur: diaconus det vicarium vel in ſeruitutem reuocetur. Ceteri vero ab iſtis in ſeruitutem reuocentur. quod probatur ſequen.ca. Et iſte eſt ſecūdus articulus huius diſtinctionis.

a Ceterum ſi. Hic agitur q̄d iuris ſit ſi ſeruus ordinatur non adepta libertate. Unde nota q̄ ſi ſciente ⁊ contradicente dn̄o ordinatur, reuocatur in ſeruitutem etiam ſi ſacerdos factus ſit ſm̄ quoſdā: licet Hugo hoc neget. vt .j.ea.quis aut. Si ſciente et non contradicente dn̄o in clerum fuerit ordinatus, ex hoc ipſe liber fit et ingenuus: vt.j.ead.ſi ſeruus.ij. Si autem dn̄o neſciente, diſtinguitur: aut epiſcopo ſciente, aut ignorāte. Si ſciente ep̄o, vel eo qui p̄ſentat ipſum ordinetur: duplū reſtituet dn̄o epiſcopus vel p̄ſentans. .j.ea.ſi ſeruus abſente. Si vero epiſcopo et preſentatore ignorāte: tunc locū habet hoc capitu.proxi.j.

Serui ſine libertate ordinati an ſint in ſeruitutē reuocandi.

† .j.ca.pxi.de h° ex̄ d̄ ſer.non or.c.ij.

‡ Adde an omiſſo dn̄i ſeruitio poſſit religionē ingredi.no.i aut.de moñ.§.cū aūt.colla.j.in gl.in v̄ſi.nec ſu⁹.in ſūma.xxix.q.ij.

E x antiquis. Caſus. Quidam ep̄s ſeruos Amādi eo inſcio ⁊ ignorante ordinauit, quoſdam in clericos, quoſdam in diacones. quos idem Amādus in ſeruitutem reuocare volebat: et ſic queſtio delata eſt ad ſedē apoſtolicaꝫ. quare dominus papa committit cauſam iſtā duobus epiſcopis ſcilicet Martino et Iuſto: redarguendo epiſcopos qui tales ordinant contra canones et concilia: cum ex hoc plurime queſtiones ad ſedem apoſtolicam deferantur. Poſtea precepit eis vt ſi prefati Amandi procuratores probauerint aliquos de seruis ſuis non canonice promotos: ſub hac forma procedant: vt ſi preſbyter eſt, amiſſione peculij mulctetur: et in ſuo remaneat ordine. Diaconus vero det vicarium, vel reuocetur in ſeruitutē. Ceteri vero reddantur domino, et nulla gaudebunt defenſione.

b Ante fuerit. Argu. conſtitutionem extēdi ad preterita. † iij.q̄ō.iiij. omnes. et.x.q̄ōe.j. ſic quidam. Argumen. contra extra de conſtitu.cognoſcentes.

c Religioſo priuilegio. Ergo videtur q̄ auferatur eis priuilegiū clericale. De hoc argu.lxxxiiij.diſti. quiſquis. ‡

d Peculij ſui. Sed nonne peculium domini eſt? xiij.q̄ōne.ij.illud. q̄ ergo eſt hec pena? Dic peculij id eſt rerū quas poſt ſacerdotium eſt lucratus, vel forte habuit vſum peculij, et ille auferetur ei.

e Aut vicarium. Sed vnde dabit, cum nihil habeat? Sed dic q̄ ſuum videtur eſſe quod inuenitur apud ipſum, et lucratur conniuentibus oculis domini. ff. de ma.l.iij. Dominus enim recipiendo rem a ſeruo ipſius videtur approbare dationem: vt.C.de condictio. ob turpem cauſam.l.vlti. ſimiliter ſeruus rei publice cū manumittitur, dabit vicarium pro ſe: vt C.de ſer.reipubli. ma.l.j.

e Vicarium. Argu. q̄ quis dando vicarium liberat ſe. ſic.xxxvj.q̄ſtione.j.de raptoribus. Sed quid ſi ad preſens non poteſt habere vicarium: nūquid poſtea dando precium liberat ſe? Satis credo q̄ ſic: arg.C.de patri.qui ſi.diſtra.l.ij.

Requens equidem. Caſus. Sabinus Marcellenſis epiſcopus ordinauit duos ſeruos placide,

Cõqueſta eſt placida pape per ſuos procuratores. Papa vero reprehendendo eos qui talia faciunt, committit cauſam tribus epiſcopis: ſcilꝫ Herculentio Stephano ⁊ Iuſto: ſub hac forma, vt Leontium omnino domine ſue reddant ſi iuſte non poterat refragari. Antiochuꝫ vero qui iam gaudet ſacerdotij prerogatiua: ſi domina vult eum in ſua eccleſia collocare, habeat illuꝫ nõ velut ſeruum ſed pro miniſteriorum celebratione ſuſceptum.

non refutant. ¶ Nuper etẽm rectores illuſtris femine placide petitorij oblatione conqueſti ſunt Sabinũ marcellianenſis ſiue cluſionatus vrbis antiſtitem antiochum ſeruum iuris patrone ſue (abſentis dñe occaſione captata) ad preſbyterij honorem vſqꝫ perduxiſſe, eiuſqꝫ fratrẽ leontium clericalis officij priuilegio decoraſſe. Et ideo fratres chariſſimi, inter ſupradictos actores[a], ⁊ eos q̃ extreme cõditionis repetuntur obiectu, cognitionẽ vobis noſtra authoritate deputam⁹ vt oĩ veritate diſcuſſa, ſi re vera obiectã ſibi maculam iuſte refragationis nõ poterit ratione diluere[b]: leontium clericum quem gradus prefinitus legibus nõ defendit, ad ſequendã cõditionis ſue neceſſitatẽ modis oĩb⁹ reddi[c] ‡ iubeatis. Antiochũ vero, q꞉ per ſacerdotiũ recõciliari ‡ nõ poteſt: ſi in ſua eccleſia in hoc in quo eſt honore collocare eũ deſiderat dña: nõ velut redditum ſibi habeat, ſed pro miniſteriorum celebratione ſuſceptum.

Idem Ruphino ⁊ Apuli epiſcopis. ¶ De eodem.

Quis aut leges prĩcipũ, aut patrũ regulas, aut admonitiones modernas dicat debere cõtẽni, niſi q̃ impunitũ ſibi exiſtimat trãſire commiſſum: Actores ſiquidem filie noſtre illuſtris ⁊ magnifice femine Maxime petitorij nobis inſinuatione ꝯqueſti ſunt Sylueſtrũ atqꝫ Cãdidum originarios ſuos contra cõſtitutiones q̃ ſupradicte ſunt, ⁊ cõtradictione preeunte non legitime a Lucerino pontifice diacones ordiatos. Ideo fratres chariſſimi tãte preuaricatiõis exceſſus noueritis ſagaci⁹ inquirendos: ⁊ ſi cõſtiterit querelã veritate fulciri, cõtinuo q̃ cõtradictione preeũte nõ legitime ſunt creati, a ſacr͛ officijs repellantur[d]. Idem eiſdem.

¶ Nec ad religioſe vite propoſitum, nec ad clericatus officium ſerui ſine dñorum cõſenſu admittantur.

Generalis querele etiam vitanda preſumptio eſt qua propemodum cauſantur vniuerſi paſſim ſeruos et originarios[e] dñorum iura poſſeſſionemqꝫ fugiẽtes ſub religioſe conuerſationis obtentu, vel ad monaſteria ſeſe cõferre, vel ad eccleſiaſticum famulatum conniuentibus quoqꝫ preſulibus indifferenter admitti. que modis omnibus eſt amouenda pernicies: ne per chriſtiani

a ¶ Actores. i. procuratores. et ſic in cauſa liberali interuenit procurator, contra id. ij. q. vj. ſi quando. Sed ibi loquitur de eo qui impetitur, hic de eo qui impetit. Hic habes ꝙ ciuiliter agitur, et tamen ad depoſitionem. ſic. xlvij. diſ. quoniam. cõtra regulam illam. ff. de mune. et hono. reſcripto. et extra de accu. qualiter. Sꝫ hoc ideo eſt, quia aliter nõ poſſet reſtitui dño niſi deponeretur.

Procuratori cauſa liberali interuenit.

‡ redhiberi.

b ¶ Diluere. Hic habes ꝙ incumbit onus probationis ‡ reo ꝯ id. vj. q. ō. vlt. ca. vlt. Preterea ei qui eſt in poſſeſſione libertatis, probatio incũbit. Sed dic ꝙ non hꝫ ideo commoda poſſeſſoris: quia vitioſe fuit in poſſeſſione vt. C. de proba. l. vis ci⁹. Uel dic ꝙ ideo probat, quia ſeru⁹ nõ poteſt interuertere poſſeſſionem ſuam, licet ſit fugitiuus. ff. de acquirem. poſſeſſio. rem que nobis. Sed quare non conuenit iſtos coram ſeculari iudice: cum ſeruus fugitiuus et gerens ſe pro libero remittendus ſit ad forũ dñi licet alibi inueniatur? vt. C. vbi et apud quem cauſa ſta. l. j. Sed hoc facit priuilegium ordinis.

‡ al's re tolli. Probatio qñ ꝙ reo incũbit.

‡ Pot dici ꝙ nõ fuit diu in poſſeſſione libertat' al's ꝯdiceret. j. ea. ſi ſeruus ſciẽte. et intelligitur de clerico ſeculari. ſec⁹ de monacho: vt ſinot. in pe.

c ¶ Reddi. Queri conſueuit quare ſeruus alienus cõſecratus domino reddatur, et non res aliena conſecrata: vt. xiiij. queſtio. vlti. comperimus? Reſpondeo: quia in rebus inanimatis nullus perpenditur dolus ſic. vij. queſtione. j. epiſcopus. Item quia ibi eſt conſecratio in ſuperficie: ſed in homine eſt in anima; et lex dicit ꝙ alia eſt ratio in homine q̃ in alia re. ff. de lega. j. ſi domus, cuꝫ alicui. in fi.

Quis. ¶ Caſus. Maxima illuſtris femina conqueſta eſt dño pape per procuratores ſuos ꝙ Lucerinus epũs duos ſeruos originarios, Sylueſtrũ ſcꝫ ⁊ Candidum contra canones, ⁊ ea cõtradicẽte in diacones ordinauit. de quo papa eum reprehendit: ⁊ precipit Rufino ⁊ Apuli epiſcopis vt ſi vera ſint, a ſacris officijs repellantur, cum nõ ſint legitime ordinati.

d ¶ Repellãtur. id eſt reſtituantur ei. Et ſic habes hic ꝙ plus valet contradictio q̃ abſentia, contra regulaꝫ extra de elect. ꝙ ſicut. ‡ Item habes hic ꝙ id qđ poſt probabilem contradictionem factuꝫ eſt, caſſatur: nunquid eodem modo eo ipſo ꝙ aliquid poſt probabilem appellationem factuꝫ eſt, caſſandum eſt ſtatim? quod videtur vt. ij. q. vj. quotiẽs. in fin. Dico ꝙ non, niſi probetur cauſa appellatiõis: vt extra de teſti. ex parte ade. extra de reſti. ſpo. audita. cuꝫ diſt. extra de app. interpoſita. vel dic vt ibi: vel hoc eſt in optione petẽtis qđ maluerit. ij. q. j. in primis. Sed non eſt contrarium. j. ea. ſi ſeruus. ibi eñ epũs ſciens condemnatur in duplum? Sed poteſt eſſe ꝙ epiſcop⁹ condemnetur, et ſeru⁹ reſtituatur.

‡ Et ca. bone me. ij. Dicunt quidaꝫ iſtã regulã locũ hñe i his q̃ꝝ pñſentia vel ꝯdictio nõ põt totũ qđ agit ꝯfirmare vł infirmare ſeu ifringere. al's ſec⁹: vt h. Arc.

Generalis q̃re le. ¶ Caſus. Multi cõqueſti ſũt pape de epĩs ⁊ abbatibus qui ordinauerant vel receperant ſeruos ſuos originarios in monaſterijs ſuis: et eos indifferenter ad clericatum admittebant, quos ⁊ reddere contradicebãt: propter que clericalis dignitas obfuſcatur: et ideo precipit papa epĩs vt tales decetero non ordinent: ⁊ abbatibus ne eos in monaſterijs ſuis recipiãt, niſi de voluntate dominorum ſuorum. ⁊ ſi quos habent ordinatos vel in monaſterijs receptos, reſtituant, vel legitime cum dominis tranſigant. Nam nihil eccleſie deperit, ſi ea que ſunt aliena reddantur. Si vero contra fecerint, penam depoſitionis et excommunicationis ſubibunt.

e ¶ Et originarios. Originarij ſunt qui ex aſſcriptitijs rij qui nati ſunt in ipſo ſolo: vt. C. de agri. et cenſi. l. colonus. ſunt.

Origia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

lib.xj.ꝛ tales ſine gleba non poſſunt vēdi: vt.C.de agri. queadmodum.nec videtur eſſe differentia inter eos et ſeruos: vt.C.eo.ne diutius. Aſcriptitij autem ſunt qui per.xxx.annos fuerunt in ſolo.C.eo.cum ſatis. Aſcripti tij enim duobus modis fiunt, aut preſcriptione, aut duplici confeſſione p ſcripturam bis factaꝫ: vt.C.de agri. ꝛ cenſi.cum ſcim⁹. Bar.

Aſcriptitij dupl'r fiunt.

a ¶ Inſtitutum. id eſt ne fauore eccleſie aliquid iniuſte ſtatuatur: † qꝛ pretextu pietatis nō eſt facieda impietas: vt. xiiij. q. v.forte.ꝛ.j.q.j.non eſt putanda.

† Facit ad hoc tex.i.l. ij. C. de indi. vidui.i.l. meminerint. C.vnde vi.

b ¶ Iurgari.i. litigari.

c ¶ Seruituti.i. clericatui.

d ¶ Transactione. Et nonne hoc eſt ſimonia vt quis ſe emat vt promoueaꝛ, immo vt ꝓmotus maneat in ordine: vt.ꝫ.ea.ex antiquis. Sed dic ꝙ hic non fit tranſactio ſuper ordine ſed ſuper libertate: vel ſup ipſo ſeruo ꝛ ſuper ſeruitio poteſt fieri tranſactio.xxxvj.q.j. de rap. nec eſt magis ſimonia ꝙ̄ ſi quis emeret terram vt ibi edificaret eccleſiam: ſed tamen ipſe ſeru⁹ non poteſt tranſigere cū dño: vt.C.de tranſac.interpoſitas.

Simonia vtrū cōmittaꝛ ſi quis emat ſe ipſuꝫ vt ꝓmoueatur.

noīs inſtitutū [a], aut aliena iura peruadi, aut publica videatur diſciplina ſubuerti: precipue cum nec ipſam miniſterij clericalis hac obligatione fuſcari dignitatē conueniat: cogaturqꝫ pro ſtatu militantium ſibi conditioneqꝫ iurgari [b], aut videri (qd̄ abſit) obnoxia: quibus ſolicita cōpetenter interdictione ꝓhibitis, quiſquis epiſcop⁹ vel preſbyter ꝛ diacon⁹, vel eorum q̇ monaſterijs preeſſe noſcunꝛ, huiuſmodi ꝑſonas apd̄ ſe tenētes non reſtituēdas patronis, aut deinceps vel eccleſie ſeruituti [c], vel religionis cōgregationibus putauerint applicandas, niſi volūtate forſitan dñoꝝ ſuoꝝ ſubſcriptionis teſtimonio primit⁹ abſolutas vel legitima tranſactione [d] cōceſſas: periculū ſe ꝓprij honoris nō ambigāt, cōmunioniſqꝫ ſubituros ſi ſup hac re cuiuſqꝫ verax nos querela pulſauerit. ¶ Magnis q̇ppe ſtudijs ſm beatū Petrū apoſtolū precauendū eſt ne fides ꝛ diſciplina dñi blaſphemeꝛ. Idem: Nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus, ſi que ſunt aliena [e] reddantur [f]. Hoc tunc obſeruandū eſt cū dñs et ſeru⁹ eiuſdem ꝓfeſſionis inueniūtur. ceterū ſi iude⁹ [g] mācipiū chriſtianum emerit: iudicis vel epī authoritate etiam eo inuito ad libertatem debet perduci.

Unde Gregorius Libertino epiſcopo.

¶ Ad libertatem perducanꝛ mancipia chriſtiana a iudeis comparata.

Mancipia chriſtiana [h] q̄cūqꝫ iudeum cōparaſſe patuerit, ad libertatē [i] iuxta legū precepta ſine omni ambiguitate perducite [k]: ne (qd̄ abſit) religio chriſtiana iudeis ſubiecta polluatur.

Itē ex cōci. Toletano.iiij.

¶ Officia publica iudeis non ſunt committenda.

e ¶ Aliena.ꝫ.xij.q.ij.fraternitas.ꝫ.xiiij.q.vj.ſi res aliena propter quam.

f ¶ Reddanꝛ. Poſtq̄ ſcit eccleſia ea eſſe alterius. Sꝫ pone ꝙ prelatus ſciat rem non eſſe eccleſie: nunq̇d ſtatim tenetur reſtituere? videtur hic ꝙ ſic, et extra de ſimo.per tuas.in fin.et extra de poſtula. bone.ij.quia bonam fidem debet agnoſcere: vt.ff.manda.quintus. Dico ꝙ ſi diffidit de iure eccleſie, denunciabit illi quem credit dñm, vt rem petat: nec in hoc facit fraudem: vt.ff.de nego.geſt.at qui natura.§.cum me abſente. ꝛ de hoc inuenies xxxiiij.q.ij.ſi vero.

Prelatus q̇d dꝫ facere de re quā ſcit nō eſſe eccleſie ſue.

¶ Hoc tunc. ¶ Caſus. Hic eſt tertius articulus huius diſtinc. Dictum eſt ſupra ꝙ ſerui non debēt ordinari inuitis vel ignorātibus dominis. ꝛ ſi ordinati fuerint, ſunt eis reſtituendi: quod verum eſt cum dñs et ſeruus ſunt chriſtiani. Sed ſi iudeus mancipium chriſtianum emerit: iudicis vel epiſcopi authoritate debet eo inuito ad libertatem perduci.

Serui iudeoꝝ ſi volūt baptizari an eripiātur ſtatim i libertatem.

g ¶ Iudeus. Diſtingue. aut ſeruus iudei eſt vernaculus: id eſt ex propria ancilla natus: aut emptitius. Si eſt emptitius: aut emit eum anteq̄ fuit chriſtianus, aut poſt. Item ſi emit eum ante: aut emit eum cauſa ſeruiendi: aut cauſa mercimonij. Uernaculus ſi vult fieri chriſtianus, ſtatim eripitur in libertatem nullo precio dato: vt.C.de epiſco.ꝛ cle.deo nobis.§.vlt. Si enim emptus ad ſeruiendum, ſine precio liberatur ſi vult fieri chriſtianus. multo magis qui natus eſt ex ancilla propria ſine precio liberatur ſi vult fieri chriſtianus. Dicit enim Gregori⁹ pro illo ſolo dandū precium qui cauſa mercimonij eſt emptus: vt.ꝫ.e.fraternitatem Si autem eſt emptus poſtq̄ fuerit chriſtianus, liber efficitur nullo precio dato: quia commercium chriſtiani penitus eſt ei interdictum: vt ꝫ.ea.mancipia. Si autem eſſet emptus dum eſſet paganus: ſi cauſa ſeruitij eſt empt⁹, et vult fieri chriſtianus, liber efficitur ſine precio: vt.ꝫ.ead. fraternitatem. Si autem cauſa mercimonij eſt emptus: ſi eum venalem non expo nit intra tres menſes, poſtea ſine omni precio liberaꝛ: qꝛ preſumiꝛ ꝙ ad ſeruiendum euꝫ emerit: vt eo. cap. fraternitatem. Si autem intra tres menſes eum exponit venalem, et forte euꝫ vendere non poteſt: ſi vult fieri chriſtian⁹, liberatur relicto precio duodecim ſolidorum. extra de iude.capi.j. Idem per omnia in ſeruis paganorum: licet Hug. dicat ꝙ ſi vernaculus pagani fiat chriſtianus, tenetur ſeruire domino ſuo: † ſecundum illud Apoſtoli. Quicunqꝫ ſerui ſunt ſub iugo infidelium, dominos ſuos omni honore dignos arbitrentur. Et alibi. Serui ſubditi eſtote dominis.ꝛc. Et ſecundum hoc poteſt paganus eſſe dominus chriſtiani: ſed non fieri.

Mancipia chriſtiana. ¶ Caſus. Quidā iudei quoſdam ſeruos chriſtianos emerunt. Queſiuit libertinus epiſcopus quid inde eſſe faciendum: et mandat ei papa Gregorius vt eos ad libertatem perducat, ne chriſtiana religio ſubiecta iudeis polluatur.

h ¶ Mancipia chriſtiana.ante emptionem.

i ¶ Ad libertatem.ꝫ.xvij.qōe.iiij. iudas qui. contra. Sed hic de eo agitur quem conſtat eſſe chriſtianum. ibi de eo qui mentitur ſe eſſe chriſtianum vt euadat iugum ſeruitutis.

k ¶ Perducite. id eſt perductos oſtendite: quia ſtatim liber eſt. extra de iudeis, capit.ij. tamen coloni poſſunt eſſe iudeorum, vt ibi dicitur. Sed nunquid chriſtianus poteſt emere iudeum mancipium? Sic, tamen vt cum illo non moretur: vt.xxviij.queſtione.j.ſepe. et capi.nullus. Io.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nulla officia. ¶ Caſus. Hic duo dicuntur. Primum eſt ꝙ publica officia non ſunt committēda iudeis occaſione quorum poſſint offendere chriſtianos. Secundum eſt ꝙ ſerui chriſtiani ab eis circuncisi vel iudaico ritu maculati, precio nullo reddito ad libertatem perducantur. preſumitur ꝙ tantum ad ſeruiendū ſibi emerunt, ⁊ non ad vendendum. probabiliter tamen poteſt dici ꝙ principium ca. vſq₃ ad locum illum, Hi vero, intelligitur de iudeis vel paganis ſeruis qui cauſa mercimonij nō habebantur: qui indiſtincte perueniunt ad libertatem ſi volunt fieri chriſtiani. Reliq̄ vo ps loquitur de illis qui cauſa mercimonij emuntur. Tu tamen prudens lector deliberab; caſum in melius cōmutando, ſicut tibi videbitur.

Nulla officia[a] publica iudeis iniungātur† per que eis occaſio[b] tribuatur penā chriſtianis inferre. Si vero chriſtiani ab eis in iudaiſmo‡ ritu ſunt maculati, vel etiam circūciſi: nō reddito[c] precio ad libertatē ⁊ religionē redeant chriſtianā. De his autē qui in infidelitate empti, ad gratiā baptiſmi venire deſiderant, quid fieri debeat, Greg. papa ſcribit Fortunato neapolitano epiſcopo.

¶ In libertatē vēdicētur ſerui qui ab infidelitate ad fidem accedunt.

Fraternitatē‡ veſtraz primo oportet eſſe ſolicitam ſi de iudeoruz ſeruitio non ſolū iudeus, ſed etiā quiſq̄ paganorum fieri voluerit chriſtianꝰ: poſtq̄ volūtas eiꝰ fuerit patefacta: ne hunc ſub quolibet ingenio vel argumēto cuipiam iudeorū venūdandi facultas ſit: ſed is q̄ ad chriſtianā cōuerti fidē deſiderat, defenſione veſtra in libertatē modis oībꝰ vēdicetur. ¶ Hi vero (quos hmōi oportet ſeruos amittere) ne forſitan vtilitates ſuas irrōnabiliter exiſtiment īpediri, ſolicita vos hoc cōuenit cōſideratione ſeruare vt ſi paganos quos mercimonij cauſa de extraneis finibus emerint, intra tres mēſes dū emptor cui vēditi[d] fuerint nō inuenit, fugere ad ecclīam forte cōtingit, et velle ſe dixerint fieri chriſtianos, vel extra eccleſiā hanc talē volūtatē prodiderint: preciū eoꝝ ibi a xpiano emptore percipiant[e]. ſi autē poſt prefinitos tres mēſes quiſq̄ huiuſmodi ſeruorū iudeorū velle ſuū dixerit, et fieri voluerit chriſtianus, nec aliquis eum poſtmodū emerit[f]: nec dominus qualibet occaſionis ſpecie hunc audeat venundare: ſed ad libertatis procul dubio premia perducat: quia hunc nō ad vendendū ſed ad ſibi ſeruiēdum dicitur[g] cōparaſſe. Idem Januario carolita. epiſcopo. Palea.

Si qlibet iudeorū ſeruꝰ ad venerabiliora loca fidei cauſa cōfugerit: nullatenus eū patiamini p̄iudiciū ſuſtinere: ſ₃ ſiue olim xpianꝰ, ſiue nūc fuerit baptizatus: ſine vllo xpianorū pauperū dāno religioſo eccleſiaſtice pietatis patrocinio modis omnibꝰ defendatur. Item ex concilio Toletano. Palea.

Et ſi iudeorum ſerui in eccleſijs ꝯuerſi ad chriſti gratiam conuolauerint, libertati donētur. Ex concilio Maticeñ. xvj. Palea.

Preſenti cōcilio deo authore ſancimꝰ vt nullū chriſtianum mācipium iudeo deinceps ſeruiat: ſed datis ꝓ qlibet bono mancipio duodecim ſolidis, ipm mācipiū qui-

a ¶ Nulla officia. ſ. xvij. qō. iiij. conſtituit.

b ¶ Occaſio. Argu. ꝙ nemo cogit ſibi eligere exoſū: vt. lxiij. diſtinc. ca. vlti. Jo. argu. liiij. diſtin. ca. j.

c ¶ Nō reddito. ſm legem decapitatur. C. ne iudeꝰ chriſ. mā. l. vnica.

¶ De his autem. ¶ Supra oſtēſum eſt quid fieri debeat de ſeruis chriſtianis quos iudei emerūt. Nūc oſtēdit quid iuris ſit de ſeruis infidelibus, et emptis ab eis. Et de hoc ſcribit Gregorius Fortunato Neapolitano epiſcopo.

Fraternitatē ¶ Caſus Judei Neapolim habitantes emerunt ſuos paganos vel iudeos cauſa mercimonij de extraneis finibus: quos neapoli habebāt. qui ſerui volebant fieri chriſtiani: ſed eorum dñi nō permittebant, immo eos vēdebāt. Que ſiuit Fortunatus qd de hoc eſſet faciēdum. Et reſpō. Grego. vt ſua ſolicitudine in libertatem vendicentur, nec alijs vendi patiatur: hac tamen cōſideratione ſeruata circa paganos, vt intra tres menſes ab eo tempore quo Neapolim ducti ſunt, venales eos exponant emptores iudei: intra quos ſi dum emptor cui vendantur non inuenitur ad eccleſiam confugerint: chriſtiani fiant, et preciū recipiant a chriſtiano emptore: vel alius recipiat pro eis ſi abſentes ſunt. idem eſt et ſi extra eccleſiam dixerint ſe velle fieri chriſtianos. Si vero intra tres menſes eos venales non expoſuerint, et nolunt fieri chriſtiani: nullus decetero emat eos ad ſeruiendum: et nullo reddito precio ad libertatem perducātur: quia eſt preſumptio iuris. et dicunt quidam ꝙ contra hanc preſumptionem non admittitur probatio, † cum hic non tantum preſumat, ſed etiam ſtatuat ius: vt extra de regu. vidua. extra de condi. app. per tuas. Et iſtud concedo ꝙ vbicūq₃ non tantum preſumit ius, ſed etiam aliquid certi ſtatuit: ꝙ non admittatur probatio in contrarium: licet h. contrarium dicat: vt. xxvij. queſtione. j. nec aliqua. et. xxxv. queſtione. iij. extraordinaria. ſ. xvij. q. iiij. in venditionibus. Jo. Ego credo ꝙ ſemꝑ admittit

d ¶ Venditi fuerint. id eſt debent vendi: et tunc cum emptor non inuenitur, non perdit ſerui precium: argu. xvj. queſtio. iij. placuit. vel forte vēditi fuerāt: ſed emptor abſētauit ſe aliq̄ de cauſa.

e ¶ Percipiāt. datis. xij. ſol'. pro meliori mancipio: vt extra de iudeis. capi. j. S₃ quid ſi nemo ipſum vult redimere? querat p̄cium oſtiatim: vt ff. de manu. l. iij. aut ſeruiat. v. annis. C. de cap. l. vlti. ⁊. xxxvj. qō. j. de raptoribus.

e ¶ Percipiāt. ſic ergo aliquis cogitur vendere rem ſuaz: vt. xiiij. q. vj. comperimus.

f ¶ Emerit. id eſt emet. ſic quandoq₃ ponitur futurū ꝓ preterito: vt. lxiij. diſtinctio. noſſe. vbi ponit fore per uentum ꝓ perueniſſe. ſic. ff. de verbo. ſigni. verbum erit. ⁊. ff. de leg. iij. etiam. et. ſ. diſtin. l. ponderet.

g ¶ Dicit. id eſt preſumitur. et hec

† Ut ſint pſides, iudices vl' pſules. ea. cōſtituit. xvij. q. iiij.

‡ iudaico ritu.

‡ Iſtō c. eſt intelligen duz ſm ca. viij. extra ō iude.

Uēdere qñq₃ qs cogit rē ſuam.

Futurū ꝓ p̄terito pōit.

† Adde an ⁊ qñ ꝯ p̄ſumptionez iuris et de iure admittat ꝓbatio vl' ñ: nota. in aut. ſed iam neceſſe. C. ō do. añ nup. gl. in. l. iuregētiū. §. qō fere. ff. de pac.

probatio in ↄ̃riũ, niſi ius ſtatuat ꝙ nõ admittatur: vt.ĩ. xvij.q.iiij.in vẽditionib⁹. De hoc habes.l.di.ferrũ.ꝟ.

S J ſeru⁹. ¶ Caſus. Queſitũ fuit in concilio aurelianẽſi quam penam deberet pati epĩs qui ordinauit quendam ſeruũ dño abſente ſiue ignorante. Et reſpondetur, ſi epĩs ordinauit eũ ſciẽter in preſbyterũ vel diaconũ, ipſo in ordine ꝑmanẽte duos domio reddat. Si autem ignoranter ordinauit: illi qui eũ repreſentauerunt epõ, ſimili pena teneantur.

a ¶ Abſente. Uidetur eñ epĩs tũc cũ eo diſpenſaſſe. ſi.xxviij.diſti. diaconi. Et eſt argu. ad hoc ꝙ epiſcop⁹ diſpenſat ipſo facto circa notũ: vt dixi.lj.diſtinct. qui in aliquo.

b ¶ Officio. De diſpenſatione, fauore libertatis. deberet eñ deponi: quia furtũ cõmiſit corporis ſui: vt.C. de ſer.fugi.l.j. Sʒ quid ſi iſti non habent vnde ſoluãt? tunc dico iſtũ reddẽdum dño: vt.ſ. ea.ex antiquis. argu.ff.de eo ꝑ quẽ factum eſt.l.vlti.

iij.ps. Furtũ ſuipſi⁹ quis cõmittit.

c ¶ Recompenſet. ſi habet ꝓpriũ: alioquin non: quia delictũ ꝑſone ꝛc. vt.xvj.q.vj.ſi epiſcopũ.et ꝺ appel. reprehenſibilis.

d ¶ Supplicauerint. Et ſic patʒ ꝙ non ſemꝑ deponit ordinatus q̃ occultat crimẽ ſuum: † qđ eſt cõtra ꝯ.vt dixi.l.diſt.ex penitentibus.

iij.ps. † .i.defectum q̃a ſuitus non eſt crimẽ, ſed eſt defectus: ſʒ ordinãd⁹ peccat non manifeſtando defectũ vñ ſi bñ iſpicias uõ eſt ↄ̃ ꝯug.

e ¶ Teneant̃ obnoxij. Item patet hic ꝙ epiſcopus nõ tenetur prouidere ordinato cum alter eum examinat: vt ſ.xxiiij.diſtin.quando.

cunqꝫ chriſtianorum ad ingenuitatem ſeu ad ſeruitium licentiam habeat redimẽdi. Et ſi chriſtianus fieri deſiderat ꝛ non permittitur, ſimiliter faciat: q: nephas eſt quẽ chriſt⁹ dñs ſanguinis ſui effuſione redemit, blaſphemum chriſtiane religionis vinculis tenere. Qꝫ ſi acquieſcere ſtatutis noſtris quicũqꝫ iudeus noluerit: q̃zdiu ad pecuniã cõſtitutam venire diſtulerit, liceat mancipium ipm cũ chriſtianis (vbicunqꝫ voluerit) habitare.

I tem ex cõci. Aurelianenſi.

¶ De eodem.

S J ſeruus abſente[a] dño aut neſciente, epiſcopo tamen ſciẽte ꝙ ſeruus ſit, aut preſbyter aut diaconus ordinat⁹ fuerit: ipſo in clericatus officio[b] permanente, epiſcop⁹ eum domino ſuo cum duplici ſatiſfactione recompẽſet[c]. Si vero epiſcopus eũ ſeruũ neſcierit: qui teſtimonium perhibent, aut ſupplicauerint[d] eum ordinari: ſimili redhibitiõe teneantur[e] obnoxij.

I tem Leo imperator oĩbus epĩs.

¶ Cõſtitutio noua.

¶ De eodem.

S J ſeruus ſciẽte[f] et non contradicente dño ſuo in clero fuerit ordinatus, ex hocipſo liber et ĩgenuus erit. Sed ſi ignorante dño, licet ei intra ſpatiũ vnius[g] anni ꝛ ſeruilem[h] fortunã probare, ꝛ ſeruum ſuum[i] accipere: verumetiam ſi legitimo probato experimento monachus efficiatur, euadit iugum ſeruitutis. Debent enim per triennium[k] anteqꝫ monachi efficiantur, in monaſterio ꝑmanere: poſtea vero ſi monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Epiſcopalis[l] enim ordo liberat a fortuna ſeruili vł aſſcriptitia, ſed non a curiali[m] ſiue officiali. nã et poſt ordinationem durat. Sed et ius patrie poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas. Aſſcriptitios ꝟo in ipſis poſſeſſionibus clericos etiam preter voluntatem dominorũ fieri permittimus: ita tamen vt clerici facti impoſitã ſibi agriculturam adimpleant[n].

I tem Leo papa omnibus epiſcopis.

A Dmittũtur paſſim ad ſacrum ordinem quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur: et qui a dominis ſuis conſequi libertatem minime potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij (tanquã ſeruilis vilitas hunc honorem capiat) prouehuntur. Ab his itaqꝫ fratres chariſſimi omnes veſtre prouincie abſtineant ſacerdotes: et non tantum ab his, ſed

S J ſeruus. ¶ Caſus. Hoc capit̃. habetur ex autent̃. de ſanctiſſi.epiſc.§.ſi ſeruus.et diuiditur in quatuor partes. In prima parte dicitur ꝙ ſi dominus ſciat ſeruum ordinari, ꝛ non contradicat, ſtatim eripitur in libertatem. Si vero ignorat, intra annũ recuperabit illũ ſi probauerit ſeruilem fortunam. In ſecunda dicitur ꝙ ſi per trienniũ probatus monachus efficitur: euadit iugum ſeruitutis. In tertia dicitur ꝙ ordo epãlis liberat a patria poteſtate, et a ſeruili fortuna vel aſſcriptitia, ſʒ non a curiali. In quarta dicit̃ ꝙ aſſcriptitij poſſunt clerici fieri inuitis dñis, ita vt agriculturã adimpleant.

f ¶ Sciente. Argumẽtum de taciturnitate † extra de his que fiunt a prela.capi.ij.et dixi. xxvij.diſtinc.diaconus.et.xxviij.diſtin.diaconi.

g ¶ Unius. Sed qualiter hoc ſtare poteſt in preſbytero vel diacono? nã epĩs debet ſeruare interſtitia tẽporũ que ſunt.ĩ.lxxvij. diſti.in ſingulis. ſʒ ſi obſeruauit, conſtat ꝙ plus ſtetit q̃z per annum. Reſpon. Dicunt quidam ꝙ iſte fuit ordinatus ſine examinatione, et non obſeruatis interſtitijs. Uel dic ꝙ erat grandeuus: vnde vſqꝫ ad annũ potuit promoueri in diaconem: vt.lxxvij.diſt.monachus. Uel dic ꝙ annus iſte incipiat nõ a tẽpore ordinationis, ſed a tẽpore ſcientie. argu. xvij.qõe.ij.ſi quis incognitus.

h ¶ Seruilẽ. pl⁹ enim valet ordo q̃ ſcientia et militia: vt.ff. de lib.cau. q de libertate.in fi.

i ¶ Seruũ ſuũ. cum diſtinctiõe.ſ. ea.ex antiquis.

k ¶ Per trienniũ. ad monachatũ datur triennium: ad clericatũ annus: quia clerici ſunt in publico, et monachi latent.

l ¶ Epiſcopalis. Et etiã ſacerdotalis: vt.ſ.ea. ex antiquis.

m ¶ Sed nõ a curiali. Quidam dicunt iſta verba non eſſe in ipſa lege: ꝛ verum eſt ꝙ in illa non ponuntur, ſed alibi: vt in auten. de ſan.epiſ.§.ſed hoc quidem.colla.ix.ſed ſm hec iura canonica hoc non tenet: quia cum ordo liberet a ſeruili fortuna, multo fortius a curiali ſoluit epãlis dignitas. que autem dignitas liberat a poteſtate patria, habes in autenti.conſtitutio.que de dig.col.vj.et.C.de decu.l.vlti.lib.x.ꝛ in auten. vt ordinarie prefec.colla.v.

n ¶ Adimpleant. Hoc non tenet: vt.ſ.ea.quicũqꝫ †

A Dmittunt̃. ¶ Caſus. Serui ꝛ alijs obligationibus aſtricti nõ debent ordinari ſine voluntate eorum qui in eos quid poteſtatis habent.

a ¶ Originarijs. Tales enim liberi ſunt: vt. C. de agricul. l. definimus. lib. xj. ⁊. l. ne diutius. et extra de iudeis. ca. ij. Joannes.

¶ De ſeruis. ¶ Caſus. Hic mouet Gratianus quãdam queſtionem, an ſerui monaſterij poſſint ordinari: ⁊ probat ſophiſtice ꝙ non: quia ſerui eccleſiarum promoueri nõ poſſunt niſi ab epiſcopis ſuis libertatem cõſequantur. ſed ſerui monaſterij libertatẽ cõſequi non poſſunt ergo ad clericatũ ꝓmoueri non põt, ⁊ ꝙ nõ poſſũt cõſequi libertatẽ, ꝓbat ſeq. cap.

Ad ordies tñ non admittenť ſine licentia dñorũ: vt hic. nec ob. qꝺ le. et no. ſ. c. ꝓx. i ſi. Nam illud hic corrigitur. Jo. de ſan.

etiam ab alijs originarijs[a], vel qui alicui conditioni obligati ſunt, volumus temperari: niſi forte eorum petitio aut voluntas acceſſerit qui aliquid ſibi in eos vendicant poteſtatis.

De ſeruis monaſterij queriť an eccl'iaſticis officijs poſſint aggregari, an nõ. Sed famuli eccleſiarũ non ſunt ordinandi, ſicut ſupra dictum eſt, niſi a proprijs epiſcopis libertatẽ conſequantur. Porro ſeruus monaſterij libertatẽ conſequi nõ valet. nõ ergo ad clericatũ ſibi accedere licet. Qꝺ autem liber fieri non poſſit, probatur authoritate. viij. ſynodi, i qua ſic ſtatutum legitur.

¶ Monaſterij ſeruum abbati vel monacho non licet liberum facere.

Abbati vł mõacho monaſterij ſeruũ non licebit facere liberum[b]. Qui enim nihil proprium[c] habet, libertatem rei aliene dare nõ poteſt. Nã et ſicut ſeculi leges ſanxerunt, non põt poſſeſſio aliena ri[d] niſi a proprio[e] domino.

Hac aũt authoritate ꝓhibentur ſerui adipiſci libertatẽ recedendi ab obſequio monaſterij: ſed non prohibenť nanciſci libertatem promouendi ad ſacros ordines. Poteſt enim in ſacris ordinib9 cõſtitutus monaſterij obſequio ꝑpetuo deſeruire: ac ſic ſeru9 monaſterij et libertatem adipiſci, ⁊ ſacris officijs aſſociari valet. Vñ in alio[f] ca. prefate cõſtitutionis hec cauſa reddiť. Iniuſtũ eñ eſt vt monachis rurale opus facietibus, ſerui eoꝝ ocio torpeant, ac delicijs affluant.

Quod autem ſerui eccleſiaꝝ (quo noĩe etiã monaſterij ſeruos ſignificari intelligimus) ad ſacre religionis ꝓpoſitum debeant aſſumi, authoritate Gregorij probať, qui in generali ſynodo reſidens dixit.

¶ Si conuerſationis probate fuerit famulus eccleſie, poteſt ordinari.

Multos de eccleſiaſtica familia nouim9 ad oĩpotentis ſeruitiũ feſtinare, vt ab humana ſeruitute liberi in diuino ſeruitio valeant in monaſterijs ꝯuerſari. Qꝺ ſi paſſim admittimus, oĩb9 fugiendi eccleſiaſtici iurꝫ dominium occaſionẽ prebemus. Si vero feſtinãtes ad oĩpotẽtis ſeruitiũ, incaute retinemus: illi inuenimur negare[g] quedã, qui dedit oĩa[h]. vñ neceſſe eſt vt ſi quis ex viris eccleſiaſticis vel ſecularis militie[i] ſeruitute ad dei ſeruitium conuerti deſiderat, ꝓbeť prius in laicali habitu cõſtitutus: et ſi mores eius atqꝫ conuerſatio bono deſiderio illius teſtimonium ferunt: abſqꝫ vlla retractatiõe in monaſterio oĩpotenti dño ſeruire ꝑmittať: vt ab humano ſeruitio liber recedat qui diuino amore diſtrictiorem appetit ſubire ſeruitutẽ. Si autẽ et in monachali habitu ſm patruꝫ regulas irreprehẽſibiliter cõuerſatus fuerit poſt prefixa a ſacris canonibus tpa, iam ad quodlibet eccleſiaſticum officium prouehatur: ſi tamen il-

Abbati ⁊c.

b ¶ Liberũ. qt ſi manumitiť ſeruus eccl'ie, duo dabũtur loco illi9: vt. xij. q. ij. epõ. ſed abbas nihil habet proprij: vt. xij. q. j. non dicatis. vnde nõ põt facere hãc recõpenſationem.

Abbas nihil ꝓprij hꝫ.

c ¶ Propriũ. Qr nemo poteſt plus iuris in aliũ ⁊c. vt eꝫ de donať. inter virũ et vxo. nup. ⁊ ff. de regu. iur. nemo. j. q. vij. dabꝫ rũ. ſed fallit extra de elect. ſuffraganeis. ff. de acq̃r. re. do. nõ eſt nouũ.

deb9 eꝫ de iure pat. c. cura. ibi videas.

d ¶ Alienari. xj. q. iij. ſi quis a proprio. niſi in caſib9: vt. ff. de pig. act. ſi cõuenerit. et inſtit. quib. alie. non li. §. j. et. ff. de vſufruc. l. quod noſtrum.

e ¶ Proprio. Si mi. eꝫ de iure pa. quod autem.

¶ Hac aũt. ¶ Caſus. Dicit Gratianus in hoc. §. in q̃ caſu itelligitur ſupradictũ ca. Et dt ꝙ ſui monaſteriorũ nõ ꝓhibenť fieri liberi, ⁊ ordines recipere, dummodo non recedãt ab obſequio monaſteriorum: ſed prohibentur libertatem nanciſci[i] ſi ab eorum ſeruitio recedere velint: quia turpe eſt vt monachi laborent, et ſerui ſui ocio torpeant: ſicut habetur in quadam conſtitutione, xvij. q. iiij. in venditionibus, ⁊ ꝙ ſerui monaſteriorum poſſint promoueri.

f ¶ In alio capi. j. xvij. q. iiij. in venditionibus.

Multos. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Auguſtino an ſerui eccleſiarum vel ſeculariũ virorum ſi velint fieri monachi, ſint indifferenter admittendi? Et reſpondet ꝙ non: quia ſi indifferenter eos admittimus, damus eis occaſionem fugiendi dominos ſuos ſe ad eccleſiã transferẽdo. Si aũt indifferenter repellãtur, deo negam9 quedaꝫ. i. eos qui hoc petunt ꝓpter deũ qui dedit omnia: ⁊ ideo prius in laicali habitu diligẽter cõgruo tẽpore probati, ſi eorum vita iueniatur honeſta monachi fiant: ⁊ ſi poſtea irreprehenſibiliter vixerint, poterũt ad ſacros ordines promoueri per temporũ interualla: dũmodo non ſint illis criminib9 maculati que lege veteri morte puniebantur. v. ꝑs.

g ¶ Negare. Ex hoc videtur ꝙ ſerui eccleſiarum ſm preſcriptũ moduꝫ probati, impediri nõ poſſũt ſi velint ꝓmoueri: cũ opus ſit pietatis manumittere ſuos. xij. q. ij. cũ redẽptor. Sed dic ꝙ Gregorius nõ dat ptãteꝫ hic ſeruis conuertẽdi ⁊ ſe ſubtrahendi: ſed prelatos inſtruit vt non alr manumittant q̃ꝫ ꝓbatione adhibita. Vel dic ꝙ loquitur de iam manumiſſis: vt etiã tales indiſtĩcte nõ ſint recipiendi niſi probentur ꝑ triennium in laicali habitu.

Seruos manumittere eſt op9 pie.

Alr transferendi.

Ita intelligit Lau.

h ¶ Oĩa. Et ita non debem9 omẽs refutare: nec etiaꝫ omnes admittere: et ſic media via tenenda eſt: vt. xlv. diſtin. diſciplina. ff. de offi. procon. l. ſolent.

Media via eſt tenẽda.

i ¶ Militie. Non obſt. xix. q̃ne. iij. monaſterijs. ⁊ dixi. iiij. diſtin. legem.

s ¶ Morte. Non tamen omnia nec ſola que tūc puniebantur morte, hodie repellunt a promotione: quia furtum ⁊ ſimplex fornicatio non puniebant morte: vt.xxxvj.q.ij.deniqꝫ. et in alijs multis: vt.xxij.q.ij.ſi quis per vetus. hec tamen hic repellūt a promotione.xlix.diſtinc. hinc etenim.

De furto.ꝑbat de ꝯſe.diſ.iiij.diſcipl'os et ex̄ de b furt͡ʒ.ſi q̄s. Hodie iſta ꝓpe ſui mendo repellūt a ꝓmotiōe lxxxj.diſti.ca.j.

Eccl'ia nunqꝫ morit'.

P Rohibēdū eſt. Fuerint.id eſt vixerit: vel etiā eoꝝ heredes: vt.C.de liber.et eoꝝ libe.liberti ne.filius tamen liberti poteſt: vt.ff.de obſequijs liber.heres.C.de operiſ libertoꝝ, quod ex liberta. ſecus tamen eſt in libertis eccleſiarū: vt.ꝟ.e.qui ex famulis.q̄a eoꝝ domina ſcilꝫ eccleſia nunqꝫ moritur: vt.xij.q.ij. liberti.

C Orpore. Hec diſtin.diuiditur in duas partes. Et principaliter in hac diſt.tractat ꝙ corpore vitiati ſcilꝫ impotentes vl' magnis mēbris et apparentibus vnde deformarentur, vel minoribus per culpā ſuam, ꝓmouēdi non ſunt. Si autem a barbaris vel a dominis, vel ab inimicis fecti fuiſſēt, vel a medicis, vel caſu: poſſent promoueri. ⁊ hoc probat in prima parte ꝑ.xij.authoritates ſanctoꝝ. Secūda ibi. Hoc autem. Joannes de fant.

lis non fuerit criminibus maculatus que in veteri teſtamēto morte[a] multantur.

Ecce quādo ſerui ad clericatum aſſumi valeant: vel quando non admittantur. Liberti quoqꝫ non ſunt ꝓmouendi ad clerū niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſoluti.

Unde in cōcilio Elibertano.

¶ Abſqꝫ ꝑroni aſſenſu liberti nō ꝓmoueant' ad clerum.

P Rohibendum eſt vt liberti quoꝝ patroni in ſeculo fuerint[b]: ad clerum non promoueantur.

¶ Diſtinctio.lv.

C Orpore vero vitiati[c] ſimiliter a ſacris officijs ꝓhibentur.

Unde Gelaſi9 papa ſcribit dicens.

¶ Qui de monaſterialib9 diſciplinis ad clericale mun9 accedit, ⁊ de laicis, antecacta ei9 vita examinetur.

P Riſcis igitur ꝓ ſua reuerentia manentibus inſtitutis (que quidem vbi nulla rerum vel temporum vrget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodiri) quia catenus eccleſie vel cūctis vel ſufficientibus[d] priuate ſunt miniſtris, vt plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere non valeant: cōcedimus vt ſi q̄s monaſterialibus[e] diſciplinis eruditus, ad clericale munus accedit etiā de laicis: anteacta eius vita requiratur.

¶ Ne ſit aliquo facinore infectus, vel illiterat9, vl' bigam9, vel ab adoleſcentia ſordidat9, vel corpe vitiat9, vel ſeruus vl' originarie conditionis, vel curie, vel publicaꝝ rerū nexibus implicatus, vel publica pnīa notatus, vel nulla cōgruentis tp̄is expectatione diſcuſſus.

Item ex cōci. Arelatenſi.iij.

¶ Annue ſuſpenſioni ſubiaceat qui preter canonum formam aliquem ordinat.

N Ullus penitentē, null9 bigamū, null9 viduarū maritū i ꝓdictis honorib9 audeat ordinare: ⁊ licet hoc iam oīm prope canonum inſtituta contineant, tamen ne cuiqꝫ ſacerdotum ſupplicantium (ſicut iam ſupra diximus) importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat: neceſſe fuit vt nunc item ſerui.xliiij.queſtione.ij.capi.ij.

bris, ſcilꝫ in oculo vel manu habet enorme vitium, non promouetur: ſecus ſi modicum, ⁊ q̄d nō generet ſcandalum: vt ex̄ de cleri.egro.vel debili.capi.preſbyterum.et (de corpo.viti.ca.j.et.iij. Joannes.

P Riſcis. ¶ Caſus. Tempore Gelaſij in quadā prouicia eccleſie erāt ita deſolate officio clericoꝛum ꝓpter hoſtilem rabiem, vt pauci vel nulli ſacerdotes inuenirentur qui populis miniſtrarēt diuina miniſteria. q̄ſitum fuit a Gelaſio an de mōachis vel laicis poſſint aliqui ꝓmoueri? Et reſpōdet ꝙ ſic neceſſitate inſtante, dummodo ſint honeſte vite: ſalua tamen honorificentia priſcoꝛum canonum, qui tales prohibent niſi in neceſſitate per eccleſias ordinari. et hoc in prima parte. In ſecūda parte que incipit ibi, ne ſit. ponit.xj.impedimenta q̄ prohibēt ſupradictos promoueri etiā inſtante neceſſitate.

d ¶ Uel ſufficientibus. Ubi eīm non ꝙ eſt copia alioꝛum bene aſſumuntur minus legitimi: vt ff.de decur.generaliter.§.penul.ſic al's in defectū probationum admittitur minus idoneus teſtis: vt.iiij.queſtio.iij.§.item in criminali.ver.

c ¶ Caſus. ¶ Hic intitulatur.lv.diſtin.in qua oſtenditur ꝙ corpore vitiati promoueri nō poſſunt: et que pena ordinatoribus talium ſit imponenda.

Corpe vitiati ſūt a ꝓmotiōe repellēdi.

c ¶ Corpore vero vitiati. Hic agit de corpore vitiatis: et que pena debeatur ordinatoribus talium. Notandum ꝙ ſponte vitiati in quocunqꝫ membro, repelluntur a promotione, et deijciuntur iam promoti: vt.ꝟ.ea.penitentes. ſunt eīm ſui homicide.ꝟ.ea.ſi quis. et ca.qui partem. ſi autem caſu vitiati ſunt corpore ſcilꝫ ab hoſtibus inuiti, vel propter egritudinem voluntarij: ſiue a ſe, ſiue a medicis: non obeſt eis.ꝟ.e.ſi quis a medicis. Si autem al'as ſunt vitiati: aut ipſi inſiſtebant operi licito, aut operi illicito. Si illicito, repelluntur: ſi licito, et ſunt vitiati in minimis membris ſiue occultis non repelluntur a promotione: vt.ꝟ.ea.qui partem.et cap.eunuchus. Sed ſi in magnis et manifeſtis, non promouentur: vt.ꝟ.ea.ſi euangelica. Si ergo aliquis in principalibus mem-

e ¶ Monaſterialibus. Hic videtur ꝙ monachi nō poſſunt eſſe prelati eccleſiarum ſecularium, niſi ex diſpenſatione. extra de capel.monach.ca.in eccleſijs. extra de ſtatu monacho.ca.ij. Hug.dicit ꝙ de iure poſſunt, dum tamen habeant ⁊ abbatis et epiſcopi cōſenſum.xvj.q.j. cum pro vtilitate.et.c.doctores. De regularibus habes ꝙ licite poſſunt: vt extra de ſta.mona.c.quod dei. Joan. Credo ꝙ de iure communi poſſunt ꝓmoueri ſi poſſunt ſecum habere ſocium ſui ordinis: vt extra eo.tit.monachi. B. De hoc ad plenum.xvj.q.j.in ſumma.

N Ullus. ¶ Caſus. Antiquitus facta fuit conſtitutio vt nullus ep̄s ordinaret penitentem, vel bigamum, vel vidue maritū, vel corpore vitiatū: quam ep̄i male ſeruabāt, et ideo Arelateñ. conciliū nūc ſtatuit regulam ſeueriorem: vt quicunqꝫ amodo tales ordinauerit, anno integro ceſſet a celebratione miſſarum: et ſi celebrauerit, poſt excommunicationem deponetur.

a ¶ Seueriorem. Et nonne ſeuerior fuit illa cōſtitutio que priuat tales ptāte ordinandi: vt.xxxvj.diſt.qui eccleſiaſticis.ſic:⁊ hic adijcitur alia pena.
b ¶ Anno. Not. hic annū computari a tēpore ſcientie: vt.xvij.q.ij.ſi quis incognitus.ij.q.vj.§.viduum. Quid ſi annus ſit biſſextilis in quo aliqs ſuſpenſus eſt, nunquid ſufficit abſtinere.ccclxv.dieb⁹? non videtur: qꝛ illi duo dies habētur pro vno: † vt extra de verb. ſignifica. queſiuit.ſed nō eſt ita: vt.ff.de ſtatulib. cum heres.§.ſtichus. qꝛ hoc ca. loquitur de vitiatꝭ in anima: ‡ ⁊ quantum ad hoc facit ad propoſitum magiſtri.

c ¶ Diſſoluet. Arg. aliquem venire ꝯtra factuꝫ propriū.ſi.xxxv.q.ix.qđ quis.xij.q.j.certe. ‡ eꝫ de elec. noſti. Arg. contra de cleri.coniug.diuerſis fallacijs.eꝫ de conceſſ.preben.cuꝫ ſuper queſtione.eꝫ de fil.preſb.veniens. Uel dic ꝙ ipſe dicitur diſſoluere, quia ob ignominiam ſui diſſoluitur.ſic.lxx.diſt.neminē.⁊.xxj.q.ij.ca.j.cuꝫ enim ipſe ob hoc ſit dignus depoſitione, ipſemet non diſſoluet. Joan.Solu.de iure communi nō poteſt aliquis venire contra factum ſuum niſi in caſibus expreſſis in iure. † B.

Seuerioreᵃ regulam ſibi velint dñi ſacerdotes iponere: ⁊ ideo qcūqꝫ ab hac die cōtra ea que ſuperius cōprehenſa ſunt, clericū ordinare preſumpſerit: ab ea die qua hoc ei potuerit approbari, annoᵇ integro miſſas non preſumat celebrare. Quā rem ſi qs obſeruare noluerit: et cōtra ſtatuta fratrū faciēs, miſſas celebrare preſumpſerit: ecclīe cōmunione priuetur: et ab omnium fratrū cōmunione nouerit ſe alienū: quia dignū eſt vt ſeueritatem eccleſiaſtice diſcipline ſentiat qui ſalubriter a ſanctis patribus inſtituta obſeruare contemnit.

Item Hylarius papa.

¶ Non ordinentur penitētes vel illiterati.

Penitētes vel inſcij literarum, aut aliqua membrorū dāna perpeſſi, ad ſacros ordines aſpirare non audeāt. Quiſquis autē talium conſecrator extiterit: factum ſuum ipſe diſſoluetᶜ. Corpore autē vitiati intelligunt nō caſu, ſed propria voluntate abſciſſi.

Uñ in canonib⁹ apłoꝝ legit.

¶ Qui ſemetipſum abſciderit, non ordinetur.

Si quis abſciderit ᵈ ſemetipſum.i.ſi qs amputauerit ſibi virilia, non fiat clericus ᵉ: qꝛ ſui eſt homicida ᶠ et dei cōditioni inimic⁹. Si quis cum clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum: omnino damnetur, quia ſui homicida eſt.

Itē ex cōci. Arelatenſi.ij.

¶ Non producant ad clerum qui ſeipſos abſcindunt.

Hij qui ſe carnali vitio ᵍ repugnare neſcientes abſcindunt, ad clerum peruenire non poſſunt.

Item Innocenti⁹ ſcribit Felici Maceriano epiſcopo.

¶ Non eſt ordinand⁹ q parte digiti volens ſibi abſcidit.

Qui partē cuiuſlibet digiti ʰ ſibiipſi volens abſcidit: hūc ad clerum canones non admittūt. Cui vo caſu aliquo contigerit, dum operi ruſtico curā impendit, aut aliqd faciens ſe non ſponte percutit: hos canones precipiūt ⁱ et clericos fieri: et ſi in clero reperti fuerint, nō abijci. ‡ ¶ In illis eñ voluntas eſt vindicanda, q ſibi cauſa fuit ferrū inijcere: in iſtis autē caſus ᵏ veniā meruit. Similiter ˡ vero intelligēdum eſt de his qui per languorem a medicis ſecantur: aut a barbaris abſcinduntur, aut a dominis caſtrantur.

Unde in Niceno cōci. legit.

¶ Qui per languorem a medicis deſecatur, ad clerum valet admitti.

¶ Corpore ¶ Caſus. Dicit Gratianus hic ꝙ illi corpore vitiati ordinari phibentur qui non caſu ſed voluntate propria ſe abſciderunt. quod probat ſequentibus capi.

Si quis. ¶ Caſus. In hoc ca. dicitur ꝙ ſi quis laic⁹ ſibi virilia abſciderit, ad clericatum pmoueri nō poteſt: cuꝫ ſit ſuiipſius homicida. Si vero clericus ſibi abſciderit, debet deponi: qꝛ ſui eſt homicida.
d ¶ Abſciderit. Ex idignatione, vł etiā cā abſtinētie.
e ¶ Cleric⁹. Sed qđ dices de Origene, qui ſe eunuchuꝫ fecit vt liberius in occulto poſſet predicare tēpore perſecutionis eccleſie mulierib⁹, tñ poſtea apud Ceſareā factus eſt ſacerdos. Item Marcus preſcidit ſibi pollicē vt fieret indign⁹ ſacerdotio: ⁊ tamen poſtea fact⁹ eſt ſacerdos: vt legit in hiſt.eccle. Sꝫ hec non ſunt trahenda ad conſequentiā.iiij.q.j.ca.vlti.vij.q.j.petiſti. †
f ¶ homicida. Non ꝙ homicida tunc ſit factus: ſed propter homicidij periculū qđ ſequi poterat ſectionem, dicitur homicida: ſicut qui infantē exponit homicida dicit.lxxxvij.diſ.capi.vlt. Et eſt arg. ꝙ non eſt cōſiderāduꝫ quid eueniat, ſed qđ euenire poſſit: vt.xxij.q.j.i nouo.xxj.diſtin.deniqꝫ.xxiij.q.v.relegētes.ff.de his q eiecerūt vel effude.l.ſi vero.§.penul.et C.de vſufruc.ambiguitatem. Arg. cōtra.xxiij.q.v.de occidendis.
g ¶ Hij q. ¶ Uitio.ſ.xxxiij.diſ.maritū ⁊c.

Qui partem. ¶ Caſus. Duo fuerunt homines qui ſemetipſos abſciderunt: vnus ſponte, alius caſu cuꝫ ruſticano operi curā impenderet. qſiuit Macerian⁹ epūs an valeāt pmoueri? Et reſpōdet Felix papa ꝙ ille q ſe abſcidit ſponte, non poteſt. ille vero qui caſu ſe abſcidit, pōt pmoueri: ⁊ ſi cleric⁹ eſt, nō deponet: qꝛ caſus veniā mereretur: ſed volūtas propria vindicanda eſt.
h ¶ Digiti. Forte ſi haberet ſuperfluos digitos, eos poſſet precidere: ſicut vngues, vel dētes nimis plixos pſcidere poſſet. ⁊ hiero. fecit ſibi ſecari dentes: et Eſaias ſuam linguam amputauit: vt.viij.q.j.in ſcripturis. Ar. contra.xxxv.diſt.ab exordio. vbi dicit ꝙ deus nihil ſuperfluum creauit in nobis: ⁊ eſt arg.ad hoc.ſ.e.ſi quis. vbi dicitur ꝙ dei conditioni eſt inimicus.
i ¶ Precipiūt.i.pmittūt.ſic.xxxv.q.j.hac ratione.
k ¶ Caſus. Sic ſimplicitati et ignorantie venia tribuatur.ſ.de conſe.diſti.ij.ca.iij.⁊ extra de rerū permu.cum vniuerſorum. ‡ tamen caſus non excuſat in amotione terminorum.ff.de termi.mo.l.ij.
¶ Similiter. ¶ Caſus. Nunc dicit Gratianus ꝙ illi q a medicis ſecantur vel a barbaris, vel qui caſtrantur a dominis, poſſunt promoueri.
l ¶ Silr. Iſtud reſpicit vltimam partē preceden.cap.

Annus biſſextilis duos dies facit haberi p vno. † Adde hic ad h⁹ an biſſext⁹ cōputet in nūero dierꝫ menſiū no. i gl. ſ.i.l.ij. ff.de diuer.et tēp.pre ſcrip.et gl.in.l. cū biſſex.tꝰ.ff.de vb.ſig. ‡ xiij. d.vſqꝫ. ‡ Ubi de hoc. eꝫ de ep.ben.cuꝫ nō ignores.in fine.

† Adde an ⁊ qñ qs poſſit ꝯ factū ꝓpriū ꝯuenire no.in.l. pꝰ mo. tꝫ.ff.de adop.

Orige. ſe eunuchū fecit. Marcus ſibi pollicē pſcidit.

† ad h⁹ ij.q.vij.§.his ita.iiij.q.iij.§.vlti.

‡ Infertur ex iſto textu ꝙ aliqd impedit faciēdū qđ factū tꝫ.l.nō dubiū.C.d leg.et l.j.§.bidua.ff.qñ appel.ſit.

Membra pt qs qñqꝫ diminuere: vt hiero.et Eſa.

‡ Cōc.tex.in.l.j.ff.de doñ.facit tex.i l.tutor.ff.de ſpe.